
Anders Hoff, chefkonsulent
ahof@di.dk, 3377 3899

Johan von Spreckelsen, stud.scient.oecon
jhvs@di.dk, 3377 4774

Mads Juul Sørensen, stud.scient.pol
mjus@di.dk, 3377 3993

Guld på gaden

Adgang til kvalificeret arbejdskraft er en af nøglerne til vækst og konkurrenceevne for de danske virksomheder. På en række uddannelser bliver ansøgerne imidlertid afvist, selv om ledigheden for disse uddannelser er lav. Det er problematisk, at vi lukker døren for nye studerende til trods for, at de vælger uddannelser, hvor ledigheden er lav.

**Dimensioneringen
skaber match mellem
udbud og efterspørgsel**

Der er et behov for at skabe en bedre sammenhæng mellem uddannelsernes udbud og arbejdsmarkedets behov. På den baggrund indførte man 2015 den ledighedsbaserede dimensionering af de videregående uddannelser. Den ledighedsbaserede dimensioneringsmodel begrænser derfor optaget på uddannelsesgrupper med markante og systematiske ledighedsproblemer.

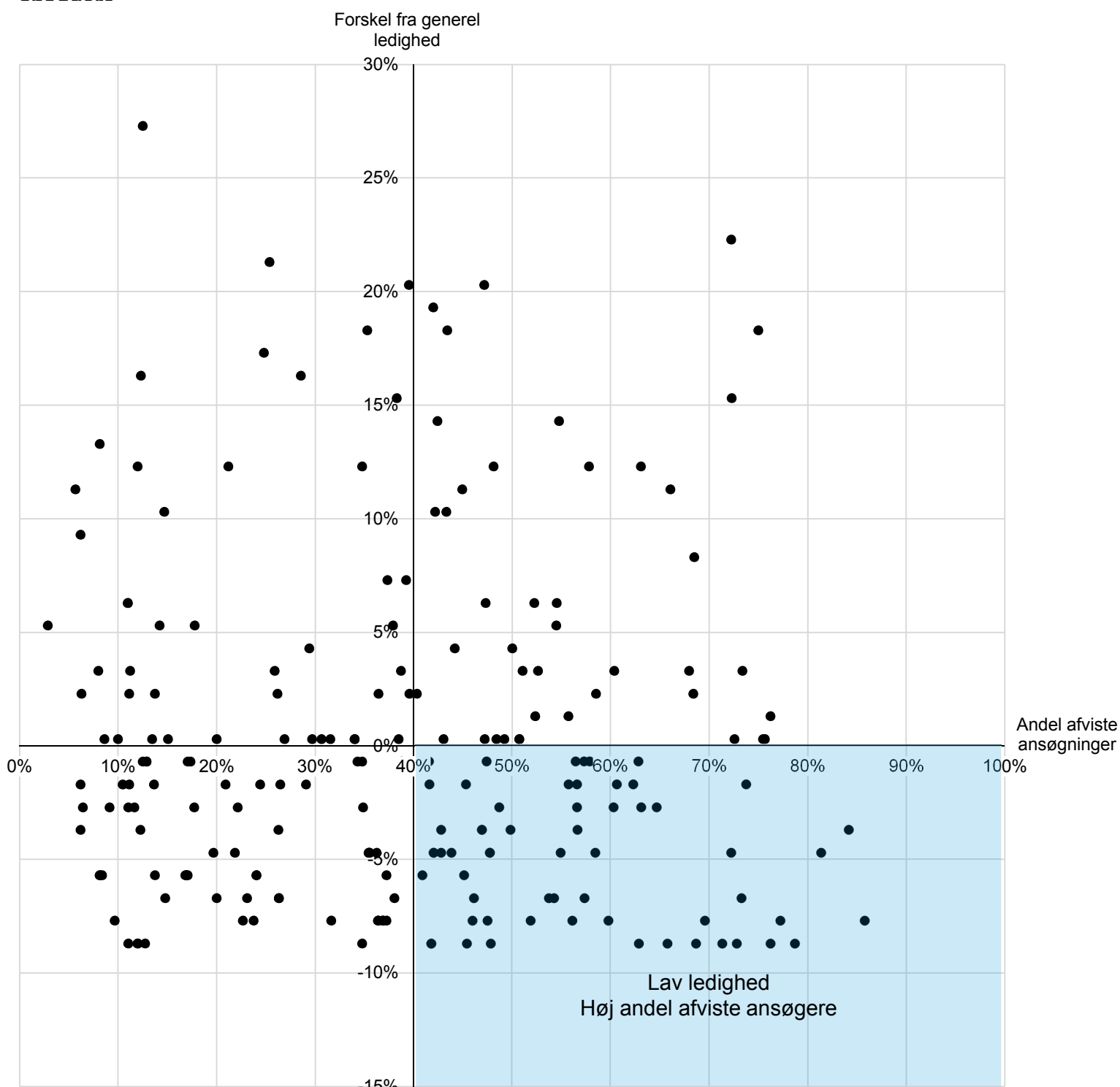
**Der er uddannelser med
et misforhold mellem
ledighed og optag**

På en række uddannelser er der imidlertid et omvendt misforhold mellem ledighed og optag. I 2018 var der således en række uddannelser, hvor en stor del af ansøgerne blev afvist, selv om dimittenderne fra disse uddannelser har en lav ledighed. Når man ser nærmere på disse uddannelser, er deres optag kun steget en smule.

Optag og ledighed

Figuren nedenfor viser uddannelser fordelt efter deres dimittendledighed og andel afviste ansøgere. Ledigheden er beregnet ud fra dimensioneringsmodellens ledighed for de enkelte uddannelser og den generelle ledighed for alle videregående uddannelser på 9,7 pct. målt på dimittender i 2015 opgjort 4-7 kvartaler efter uddannelsens afslutning. Analysen er baseret på optagstallene fra 2018. I figur 1 er fremhævet den gruppe af uddannelser, som har et ledighedsniveau under det generelle og mindst 40 pct. afviste ansøgere.

Figur 1 Uddannelser med lav ledighed afviser mange

Kilde: DI-beregninger på baggrund af data fra Uddannelses- og Forskningsministeriets koordineret tilmelding (KOT). Ledighed målt som Kv4-7 ledigheden for dimittender i 2015.

Uddannelser øger kun optaget svagt på trods af lav ledighed og høj andel afviste

Tabel 1 viser en liste over uddannelser, hvor der har været lav eller faldende ledighed i perioden 2010-2015 og en høj andel afviste ansøgere. I figuren fremhæves derudover, hvordan uddannelsernes optag har ændret sig fra 2011 til 2018. Eksempelvis er antallet af studiepladser på erhvervsøkonomi på Aarhus Universitet faldet med 12 pct. siden 2011, selv om ledigheden er på 6 pct., og andelen af afviste ansøgere på 57 pct.

Den overordnede tendens er dog, at antallet af pladser til studerende er steget svagt. I alt har uddannelsesinstitutionerne øget optaget på disse uddannelser med 339 pladser fra 2011 til 2018.

Tabel 1 - Uddannelser med lav ledighed og høj andel afviste ansøgere

Andel afviste ansøgere 2018	Ledighed, kv. 4-7, 2015	Uddannelse	Udviklingen i antal pladser fra 2011 til 2018
45%	1%	Matematik-økonomi, KU	12 (20%)
42%	1%	Sundhedsteknologi, diplomingeniør, AU	...
35%	1%	Audiologopædi, KU	-6 (-14%)
52%	2%	Kommunikation og it, KU	-11 (-14%)
46%	2%	Erhvervsøkonomi-matematik, HA (mat.), CBS	15 (19%)
37%	2%	Kvantitativ biologi og sygdomsmodellering, civilingeniør, DTU	...
36%	2%	Proces og innovation, diplomingeniør, DTU	...
57%	3%	Socialrådgiver, prof.bach., Absalon, Nykøbing F, sommerstart	3 (8%)
54%	3%	Erhvervsøkonomi-erhvervsret, HA (jur.), CBS	65 (41%)
54%	3%	Erhvervsøkonomi-erhvervsret, HA (jur.), AU	-16 (-10%)
38%	3%	Socialrådgiver, prof.bach, VIA	0 (0%)
45%	4%	Folkesundhedsvidenskab, KU	0 (0%)
41%	4%	Softwareudvikling, ITU	91 (132%)
37%	4%	Jura, KU	-25 (-3%)
81%	5%	Business Administration and Digital Management, CBS	...
72%	5%	Jura, SDU	31 (25%)
58%	5%	Erhvervsøkonomi-informationsteknologi, HA (it.), CBS	20 (20%)
48%	5%	Design og innovation, civilingeniør, DTU	0 (0%)
44%	5%	Datamatiker, CPH Business, Lyngby	40 (71%)
43%	5%	Bygningskonstruktør, KEA	44 (32%)
42%	5%	Softwareteknologi, diplomingeniør, DTU	...
36%	5%	Informationsvidenskab, AU	9 (12%)
36%	5%	Statskundskab, KU	49 (23%)
35%	5%	Sundhedsteknologi, diplomingeniør, DTU	...
84%	6%	Psykologi, SDU	20 (18%)
57%	6%	Erhvervsøkonomi, AU	-10 (-12%)
50%	6%	Jura, AU	0 (0%)
47%	6%	Bygningsdesign, diplomingeniør, DTU	22 (46%)
43%	6%	Markedsføringsøkonom, CPH Business, Lyngby	-32 (-43%)
65%	7%	Erhvervsøkonomi-psykologi, HA (psyk.), CBS	20 (14%)
			339 (10%)

Note: Der er ikke angivet en værdi for udviklingen i optag for de af ovenstående uddannelser, der ikke var oprettet i 2011.

Der er et behov for positiv dimensionering

Behov for at se nærmere på dimensioneringsmodellen

I 2018 var der hele 5.067 afviste ansøgere ud af 9.661 relevante ansøgere på de 30 uddannelser med en lav ledighed. Det betyder, at over 50 pct. blev afvist på disse efterspurgte uddannelser. Ansøgerne blev afvist, på trods af at de opfyldte uddannelsernes specifikke adgangskrav. Det, som ansøgerne ikke opfyldte, var adgangskvotient i forhold til karaktergennemsnittet, som udregnes på baggrund af antal studiepladser og ansøgere.

Den ledighedsbaserede dimensioneringsmodel sikrer, at uddannelser med høj ledighed reducerer deres optag. Det er relevant, at supplere dimensioneringen med et fokus på de uddannelser, hvor uddannelsesinstitutionerne afviser kvalificerede ansøgere på trods af, at beskæftigelsesgraden er høj. Uddannelsesinstitutionerne bør øge antallet af studiepladser dér, hvor ledigheden har været lav i en årrække.

Sådan har vi gjort

Dimittendledigheden er baseret på ledighedstallene for 4. til 7. kvartal for dimittender i 2015, som er de tal, der bruges i dimensioneringsmodellen. Andelen af afviste ansøgere er taget fra KOT-tallene for 2018. I Danmarks Statistiks forskeradgang er KOT-registeret sat sammen med uddannelseskoder (UDD). Uddannelseskoderne er sat sammen med dertilhørende ledighedstal. Bacheloruddannelser er sat sammen med ledighedstallene for den kandidatoverbygning, som flest studerende overgår til (kun hvis mere end 50 pct. af de studerende tager denne kandidatoverbygning).

Der er nogle uddannelser, som ikke er en del af analysen:

- Uddannelser uden optag i 2018 eller med 0 pct. afviste ansøgere er ikke medtaget i analysen.
- Hvis færre end fem personer har taget kombinationen af bachelor og kandidat inden for den samme uddannelse, er personerne fjernet.
- Hvis antallet af dimittender eller ledige/beskæftigede er mindre end fem, er uddannelsen fjernet fra analysen.
- Uddannelser, som primært henvender sig til det offentlige, er ikke inkluderet, fordi de er underlagt uddannelsesspecifik dimensionering. Det er f.eks. uddannelser som medicin, sygeplejerske, fysioterapeut, m.fl.